

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської
молодіжної конференції

«ПЛАТОН МЕНІ ДРУГ, АЛЕ ІСТИНА ДОРОЖЧА»:

теоретико-практичні та методологічні аспекти
розвитку сучасних гуманітарних наук

2-3 березня
2023 року

з міжнародною участю
та благодійною метою

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів
і молодих учених філологічного факультету

МАТЕРІАЛИ

І Всеукраїнської молодіжної конференції
(з міжнародною участю та благодійною метою)

**«Платон мені друг, але істина дорожча»:
теоретико-практичні та методологічні аспекти
розвитку сучасних гуманітарних наук**

2–3 березня 2023 року

ЧЕРНІВЦІ
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2023

УДК 167/168:7/9](082)
П 375

*Рекомендовано до друку Вченою радою
філологічного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
(протокол № 7 від 29 березня 2023 року)*

П 375 **«Платон мені друг, але істина дорожча»:** теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук : зб. матеріалів Всеукраїнської молодіжної конференції (2-3 березня 2023 року, м. Чернівці). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2023. 256 с.

ISBN 978-966-423-780-9

У Збірнику представлені результати теоретичних і практичних досліджень у галузі сучасної гуманітаристики: філософії, літературознавства, лінгвістики, релігієзнавства, богослов'я, культурології та міждисциплінарних студій.

Збірник містить матеріали* Всеукраїнської молодіжної конференції з міжнародною участю та благодійною метою, яка присвячена річниці діяльності Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених філологічного факультету. Конференція була організована та проведена Радою молодих вчених філологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Для науковців, докторантів, аспірантів, студентів гуманітарних спеціальностей.

ISBN 978-966-423-780-9

УДК 167/168:7/9](082)

** За якість і достовірність результатів дослідження
відповідальність несуть автори*

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ: ФІЛОСОФІЯ

Ганаба Світлана, Баштирева Єлизавета «ЖИТТЯ – В ІМ'Я САМОГО ЖИТТЯ»: МІРКУВАННЯ ВІКТОРА ФРАНКЛА ПРО СЕНС ТА ЦІННІСТЬ ЖИТТЯ.....	9
Бєбнєва Єлизавета, Мороз Олена ФІЛОСОФІЯ ЩАСТЯ Г. СКОВОРОДИ.....	12
Ганаба Світлана, Васюта Максим ІДЕАЛИ КОНФУЦІЯ В ОСВІТНІХ ПРАКТИКАХ СУЧАСНОСТІ.....	15
Врана Анна ПЛАТОНІВСЬКІ ІДЕЇ: МОСТИ ДО СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ СВІДОМОСТІ.....	17
Ганаба Світлана, Гежа Карина СКОВОРОДИНІВСЬКА «НАУКА ЖИТИ» У РЕЦЕПЦІЯХ СЬОГОДЕННЯ.....	20
Городнюк Людмила МИСЛЕННЯ І ПІЗНАННЯ СВІТУ: ПРО ДЕЯКІ ФЕНОМЕНИ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ОСОБИСТОСТІ.....	22
Горохолінська Ірина «ЗНАТИ – ЦЕ УСВІДОМЛЮВАТИ, ЩО ВИ НІЧОГО НЕ ЗНАЄТЕ», АБО МОДЕЛІ ВИКЛАДАННЯ ЕТИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	25
Келеберда Анна ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛЮДСЬКИХ ПОТРЕБ ТА ЦІННОСТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ. ФІЛОСОФІЯ ВІЙНИ.....	28
Крисенко Ілона СЕНС ЖИТТЯ – РИТОРИЧНЕ ПИТАННЯ У ФІЛОСОФІЇ.....	30
Петращук Мирослава ФЕНОМЕНОЛОГІЧНЕ ТЛУМАЧЕННЯ ТІЛА ТА ТІЛЕСНОСТІ: БІОЕТИЧНИЙ КОНТЕКСТ.....	32
Попаденко Антон АКСІОНОМІЧНІСТЬ МЕТАФІЗИКИ: У ПОШУКУ ОНОВЛЕНОЇ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ГУМАНІТАРНОГО ПІЗНАННЯ.....	35
Ганаба Світлана, Тарасков Олексій ПРОБЛЕМА ДУХОВНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	38

СЕКЦІЯ: ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Алексенко Віталія АРХЕТИПИ У «КАЗКАХ ПРО ДИВНИХ» Р. РІГГЗА.....	41
Бока Тетяна, Нікоряк Наталія СПЕЦИФІКА КІНОРЕЦЕПЦІЇ ПОЕМИ «НАЙМИЧКА» Т.Г.ШЕВЧЕНКА.....	43
Гейко Дар'я ОБРАЗ-СИМВОЛ МАРІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ХУДОЖНЬОЇ КОМУНІКАЦІЇ У ЗБІРЦІ СЕРГІЯ ЖАДАНА «ЖИТТЯ МАРІЇ».....	48
Grebchenko Daria RELIGIOUS ISSUES IN THE WORKS OF TADEUSZ ZIELINSKY.....	51
Гуцуляк Христина МЕМУАРИ ЯК ОДИН ІЗ ЖАНРІВ ТВОРЧОСТІ СТЕПАНА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО (ЗА КНИГОЮ «НЕМОЛІВ (СПОМИНИ)»).....	54
Заваруєва Інна ХУДОЖНІ ПРИЙОМИ ПРОЗИ ДЖОНА ФАУЛЗА У КОНТЕКСТІ АНГЛІЙСЬКОГО ПОСТМОДЕРНІЗМУ.....	57

«ЗНАТИ – ЦЕ УСВІДОМЛЮВАТИ, ЩО ВИ НІЧОГО НЕ ЗНАЄТЕ», АБО МОДЕЛІ ВИКЛАДАННЯ ЕТИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Горохолінська Ірина

*Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича (Чернівці)*
i.horokholinska@chnu.edu.ua

*«Проповідувати мораль легко, обґрунтувати її важко»
А. Шопенгауер*

Дискусії про викладання етики і / або релігійної етики / християнської етики (ряд можна продовжувати) у молодшій та старшій школах тривають. А тим часом викладання етики у вищій школі, хоча, по суті, й передбачене стандартами вищої освіти майже всіх спеціальностей (на чому ми вже наголошували у своїх попередніх роботах [2]), наразі зведе не часто до суто вибіркового курсу (а подекуди навіть і не пропонується у перелік вибіркових). Водночас на всіх публічних рівнях в контексті накреслення візії соціально-культурного розвитку постійно точаться обговорення «недостатності» в українському суспільстві рівня моральності, відповідальності, справедливості тощо. Подієвість, з якою стикаємося, читаючи / слухаючи новини та новинні стрічки у нових медіа, засвідчує потребу чіткої артикуляції готовності приймати професійні рішення, спираючись не тільки на так звані *hard skills*, а й на розуміння особливостей аксіологічної площини міжлюдської комунікації.

Зазначені проблеми й суперечності спонукають ще раз чітко оглянути, які ж підходи до викладання етики у вищій школі мають потенціал справжньої дієвості. Адже, на жаль, трапляється таке, що цей курс замість бути явищем практичної філософії зводиться до «переповідання» етичних ідей відомих філософів, визначення базових етичних категорій в їхніх працях та окремих дискусій щодо їхнього значення загалом для суспільства, особистості тощо. Очевидно, що ознайомлення з нормами морально належного в контексті історії етико-філософської думки є цінним. Але поряд з тим, важливо брати до уваги, що знання моральних норм далеко не означає прийняття цих норм чи вміння здійснювати відповідальні рішення в конкретних ситуаціях відповідно до цих норм. Тобто вивчення етичних ідей лише через лекційно-семінарське ознайомлення з ними зовсім не гарантує напрацювання навичок прийняття моральних рішень.

Задля ефективного набуття студентами навички діяти морально відповідально доцільним є облаштування в межах курсу етики постійної практики так званих *case studying*, налаштування авдиторії на потребу виховання вольових якостей прийняття морально правильних рішень в ситуаціях, коли інтереси та права багатьох зацікавлених осіб так чи інакше залучені до проблеми, що розв'язується. Адже, очевидно, що «...морально добрим чи злим може бути лише так званий *actus humanus*...»

[1, с. 172]. Викладач та здобувачі чітко повинні усвідомлювати, що попри те, що «теоретичні абстракції відіграють певну роль в багатьох академічних дисциплінах, проте етична думка потребує соціальної дії й прийняття складних рішень в реальному часі і реальному місці. Чесні етичні розмисли відбуваються в багатомірних переходах – складних і звивистих, – а не посеред ідеально рівної автостради. Вони часто вимагають дії і реакції на небезпечній території, заводять на недобудовані дороги й контекстуальні проходи» [3, р. 32]. А тому вивчення етики через розбір конкретних суперечливих, колізійних в етичному контексті ситуацій, спільне віднаходження їх морально правильного розв'язання за сократівським методом «сповиття» його через проблематизуючі запитання, умовне прийняття позиції нейтралітету щодо оцінності й незнання відповіді на питання: «а як буде морально слушно?» – за умови компетентності, майстерності викладача – дасть змогу і вивчати конкретику історико-філософського масиву етичних ідей, і застосовувати їх на практиці. Самостійне прочитання джерельних текстів, вдало підібрані «проблемні ситуації» з реального життя відповідно до них, що розглядатимуться в руслі методики *case studying* на заняттях, налагодять синергію теоретичної та практичної підготовки в межах курсу етики. Як слушно зазначає дослідник з Австралійського католицького університету Дж. Дж. Т. Озолінс (Janis John Talivaldis Ozolins): «У курсі етики, що орієнтований на набуття навичок є два ключові елементи: 1) етична чутливість, що означає здатність розпізнавати моральні аспекти конкретної ситуації і 2) моральний умовивід, здатність використовувати міркування та практичні навички прийняття рішень в контексті моральних проблем» [4, р. 363]. Висновкування щодо конкретики моральних ідей найвдаліше та найобґрунтованіше виглядатимуть саме після спільно прийнятого морального рішення. Покликання до джерельних текстів та цитат і визначень із них запам'ятовуватимуться краще, якщо вони підкріплюватимуть висновки із розв'язання реальної життєвої ситуації, над якою розмірковували в деталях попередньо. Завдання викладача – зуміти підвести аудиторію до віднайдення розв'язання моральної проблеми, зуміти заактуалізувати на її ґрунті теоретичний матеріал, що його надано було на прочитання / вивчення.

Отже, орієнтація на здобуття конкретних навичок прийняття морально правильних рішень є неодмінним інструментом актуального та ефективного викладання курсу етики у вищій школі. Відмова від дисциплін світоглядно-аксіологічного спрямування як обов'язкових елементів підготовки здобувачів є не тільки ціннісно загрозливою в ракурсі етичного виховання, а й шкідливою для ефективності професійного зростання фахівця. Адже поле нашої професійної діяльності – це майданчик для здійснення вчинків, рішень, умовиводів, від якості (зокрема, й моральної) яких залежить як корисна вартість нашої роботи, так результативність командних досягнень тощо.

Список використаних джерел:

1. Гільдебранд Д. фон. Етика. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2002. 445 с.
2. Горохолінська І., Бродецький О. Етична підготовка фахівців у закладах вищої освіти: ідейно-ціннісна мотивація та вимоги стандартів вищої освіти. Освітологія. № 10. 2021. С. 15-23.
3. Нуллєнс П., Мичєнер Р. Многомерная этика. Нравственное богословие в контексте постмодернизма. Киев: Книгоноша, 2015. 304 с.
4. Ozolins J. Teaching Ethics in Higher Education. Higher Education in a Changing World: Research and Development in Higher Education. Proceedings of the 28th HERDSA Annual Conference, Sydney, 3-6 July 2005. Pp. 358-364.